

บทที่ 1

บทนำ

"เราเคยสงสัยบ้างไหมว่า จริงๆ แล้วหนังสือพิมพ์คืออะไร?"

ตอบ-หนังสือพิมพ์คือ: กระดาษปึกหนึ่ง, บอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ ข่าว ความคิด
ความเห็น คอลัมน์ บทความ ดวง ละคร หัวคู่ ทำกับข้าว โฆษณา ประกาศคนหาย รับ
สมัครงาน จดหมายจากทางบ้าน เรื่องสั้น โปรแกรมรายการโทรทัศน์ คู่มือชิงโชค
ประกาศห่วย-ล็อตเตอรี่ เช็ครอบหนังสือ ขายสินค้า ทายผลกีฬา การ์ตูน ดาราห้อง ยุบสภา
คนกักตมมา พระยุงสีกา สามล้อถูกหวย คนรวยเล่นหุ้น ปัญญาชนด่ากัน ฯลฯ "

นี่เป็นหนังสือพิมพ์อย่างนั้นหรือ ถ้าเช่นนั้นแล้ว ทำไมมันจึงเป็นหนังสือพิมพ์ได้
อะไรที่ร้อยรัดความมากมายของเนื้อหาเหล่านี้ให้อยู่ร่วมกันและขายออกมาทุกวันให้เรา
อ่านตอนเช้า แก้วน้ำข้าวต้มพร้อมกาแฟ ปาท่องโก๋ และยังมีคนอ่านให้เราฟังทางทีวีตอน
เช้า เรื่อยไปวิทยุตอนสาย บ่าย ค่ำอีก ฯลฯ

หนังสือพิมพ์ มีกำเนิดและช่วงชีวิตของตัวมันมานานหลายร้อยปีแล้ว ทำไมมันถึง
ยังคงอยู่ในโลกสังคมนี้ มันมี "กฎเกณฑ์" หรือ "ความจำเป็น" อะไรหรือที่ทำให้มันยังคง
อยู่ ดูเหมือนว่าคำถามที่เราควรเริ่มต้น ณ จุดนี้คือ...

หนังสือพิมพ์คืออะไร แล้วอะไรที่ทำให้มันคือหนังสือพิมพ์?

1. หนังสือพิมพ์: วัฒนธรรมและสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม

“ในบรรดาสื่อสารมวลชน ซึ่งก็มีวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และอื่นๆ หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์อันหนึ่งในการเสนอข่าวคราวความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นประจำ ดังนั้นหนังสือพิมพ์รายวัน ย่อมเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นว่า สังคมนั้นมีแนวความคิดเป็นอย่างไร มีพฤติกรรมโดยส่วนเป็นอย่างไร”¹

“หนังสือพิมพ์” คืออะไร? ดูจะเป็นคำถามที่ไร้เดียงสาและแฝงด้วยความตลกขบขันทั้งจากตัวคำถามเองหรือรวมผู้ที่เป็นเจ้าของคำถามก็ตาม เหตุที่มันช่างมีนัยยะที่หลงยุคสังคมสารสนเทศที่ซึ่งมนุษย์นำพาตนเองมาสู่ความเป็นสัตว์สังคมอีกระดับคือการเป็น “สัตว์สังคมสารสนเทศ” (human-information society) หนังสือพิมพ์จึงเปรียบเสมือนอาหารจานด่วนของผู้คนที่พิสมัยหรือจําานด้วยความเร่งรีบและรวดเร็วของสังคม มนุษย์ปัจจุบันรับข้อมูลข่าวสารทางสมองที่มีปริมาณมากกว่าสารอาหารที่ร่างกายควรได้รับในแต่ละวันเสียอีก หากมนุษย์จะมีปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตให้อยู่รอดในโลกปัจจุบันนอกจากอาหาร ยา เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัยแล้วสิ่งนั้นคือ “ข้อมูลข่าวสาร” (information) และปฏิเสธไม่ได้เลยว่า “หนังสือพิมพ์” ก็เป็นหมวดอาหารสารสนเทศที่สำคัญที่สุดและมีกำเนิดก่อนหมวดใดๆ ไม่ว่าจะเป็นหมวดวิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ นิตยสาร หรือหมวดล่าสุดอย่าง อินเทอร์เน็ต

หนังสือพิมพ์คืออะไร? ความสงสัยง่าย ๆ ช่างต้น อาจเริ่มมาจาก/หรือต่อด้วยคำถามอื่นๆ ที่ชวนปวดหัวและขบขัน เช่นว่า ทำไมมันจึงมีรูปลักษณะเป็นกระดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้าทรงสูง? ทำไมมันจึงมีกระดาษจำนวนหนึ่ง ไม่มากกว่านี้? ไม่น้อยกว่านี้? หรือคำถามว่า ทำไมต้องมีหน้าหนึ่ง? ไม่มีหน้าหนึ่งไม่ได้หรือ? ฯลฯ อีกมากมาย และคำถามที่สำคัญคือ ทำไมหนังสือพิมพ์ถึงเป็น “หนังสือพิมพ์”

เพื่อตอบคำถามข้างต้น ง่ายที่สุดคงจะเป็นการหาคำนิยามหรือคำอธิบาย ด้วยวิธีการที่สะดวกที่สุดจากสารานุกรมในโลกไซเบอร์สเปซออนไลน์อย่าง “วิกิพีเดีย”² ที่นิยามความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า

“หนังสือพิมพ์คือสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าว การเคลื่อนไหวใหม่ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีกำหนดการออกที่แน่นอนตายตัว โดยส่วนใหญ่จะออกเป็นรายวัน นอกจากนี้แล้วยังมีหนังสือพิมพ์รายสามวัน รายสัปดาห์ รายบิกซ์ และรายเดือน หนังสือพิมพ์มักจะพิมพ์ลงในกระดาษสำหรับพิมพ์หนังสือพิมพ์โดยเฉพาะ ซึ่งมีราคาถูก...”

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์คือข่าวสารบ้านเมืองและเหตุการณ์ปัจจุบันในด้านต่างๆ อาทิ ข่าวการเมือง ข่าวอาชญากรรม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา และข่าวบันเทิง มีการใช้รูปภาพประกอบเนื้อหา ทำให้

¹ สุภาพันธุ์ บุญสะอาด, ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2517), หน้า 7

² www.wikipedia.com

เนื้อหาชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้แล้วอาจมีส่วนต่างๆ เพิ่มเติมเป็นพิเศษ เช่น พยากรณ์อากาศ และ การ์ตูน ซึ่งโดยทั่วไปเป็นการดูล้อเลียนการเมือง”

คำว่า “หนังสือพิมพ์” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับปี พ.ศ. 2542 ว่า คือ “สิ่งตีพิมพ์ข่าวและความเห็นเป็นต้นเสนอประชาชน ตามปกติออกเป็นรายวันหรือ สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน้าเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม”

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ระบุว่า หนังสือพิมพ์คือ “สิ่งพิมพ์ที่มีจำหน้าเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม โดยทั่วไปหนังสือพิมพ์จะมีระยะเวลาที่ออกในช่วงเวลาสั้นๆ เป็นรายวันหรือรายปักษ์ เป็นต้น ลักษณะเด่นและเฉพาะของหนังสือพิมพ์จะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้เย็บเล่ม เหมือนหนังสือหรือนิตยสารทั่วไป”

Carter V. Good³ ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์ว่า คือ

“สิ่งตีพิมพ์ที่ออกอากาศตามระยะเวลาที่กำหนด ติดต่อกันไปเป็นลำดับ มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลายแผ่น พับได้ จุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข่าวสารและสิ่งที่น่าสนใจทั่วไป ตามปกติกำหนดออกเป็นรายสัปดาห์ แต่ถ้าเพื่อการศึกษาอาจจะออกเป็นรายปักษ์หรือรายเดือนก็ได้”

Julian Adams⁴ กล่าวถึงความหมายของหนังสือพิมพ์เป็นอีกลักษณะหนึ่งว่า

“หนังสือพิมพ์รายวัน (Daily Newspaper) คือหนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน มักจะพิมพ์ในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ๆ ลงข่าวทุกชนิด เช่นข่าวภายในประเทศ ข่าวธุรกิจการค้า ข่าวกีฬา ข่าวสังคม และ ข่าวบันเทิง เป็นต้น ข่าวที่น่าลงเป็นข่าวสด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้น หรืออย่างช้าไม่เกิน 2-3 วัน”

สุกัญญา ตีระวนิช⁵ นิยามถึงหนังสือพิมพ์ว่า คือ

“หนังสือบอกข่าว หมายรวมถึงตั้งแต่หนังสือข่าวฉบับย่อยๆ ทำด้วยฝีมือของคนเพียง 2-3 คน ไปถึงหนังสือพิมพ์ระดับชาติที่ออกในเมืองใหญ่ๆ มีคนงานเป็นร้อยเป็นพันคน หนังสือพิมพ์อาจจะออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน ก็ได้ หนังสือพิมพ์ประกอบขึ้นด้วยตัวพิมพ์ หมึกพิมพ์ และกระดาษพิมพ์ มีหน้าที่หลักคือ”

1. แดลงข่าวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ในประเทศ หรือในโลก
2. ชี้แนะแก่ผู้อ่าน หรือสาธารณะชนในเรื่องอันน่าสนใจ หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม วิชาทศวรรษวิจารณ์ข้อเขียนหรือเหตุการณ์ต่างๆ ในบทความพิเศษ เช่นในหน้าบรรณาธิการ เพื่อนำเหตุการณ์ที่สำคัญมาสู่ความสนใจของประชาชน

³ Carter V Good, Dictionary of Education (London: McGraw-Hill, 1956), p.637

⁴ Julian Adams, Press Time (New York : Prentice Hall 2nd Ed., 1959), p. 29

⁵ สุกัญญา ตีระวนิช, ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช พ.ศ. 2325-2475, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 1

3. ให้บริการสาธารณะต่างๆ

และยังกล่าวถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ต่อไปว่า

“บทบาทย่อยๆ ของหนังสือพิมพ์ยังมีอีกมากมาย เช่นการรณรงค์เพื่อผลประโยชน์ของสาธารณชน เสนอให้ประชาชนได้รับทราบถึงสิ่งที่ชั่วร้ายบางประการในสังคม สร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้อ่านในด้านต่างๆ วิพากษ์วิจารณ์และให้คำแนะนำต่อรัฐบาล

สิ่งตีพิมพ์ยังเป็นหลักฐานที่สำคัญ กล่าวคือ ผู้อ่านอาจนำไปอ้างอิงภายหลังได้ สิ่งตีพิมพ์ที่เขียนวันนี้อาจถูกตัดเก็บไว้เพื่อจะได้นำไปอ้างอิงในวันต่อไป หนังสือพิมพ์จึงมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อีกด้วย”⁶

อย่างน้อยนั่นก็เป็นนิยามที่ให้ความชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่าหนังสือพิมพ์ได้ และก็เป็นนิยามจากนักหนังสือพิมพ์โดยตรง และละว่าเป็นนิยามที่แฝงด้วยระบบความคิดอย่างหนึ่งที่จับจองเจ้าของความหมายบางอย่างอยู่แล้ว ความคิดนั้นคือความคิดแบบ “นักหนังสือพิมพ์” ซึ่งยึดครองความหมายของหนังสือพิมพ์มาอย่างยาวนาน

สมมติว่าเราเข้าใจว่าหนังสือพิมพ์คืออะไรได้ดีในระดับหนึ่ง โดยไม่ต้องมีนิยามความหมายจากผู้เชี่ยวชาญ นักหนังสือพิมพ์ หรือผู้มีสิทธินิยามความหมายของสิ่งต่างๆ ชำงตัน โดยเชื่อว่าทุกๆ คนสามารถสร้างนิยามเฉพาะที่ตนเองเข้าใจได้ จะยากอะไรที่จะบอกมาสักหนึ่งคำนิยาม ผู้ศึกษาอาจให้ความหมายหนังสือพิมพ์ว่าเป็น

“กระดาษปึกหนึ่งที่มีเรื่องราวข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง สังคม อุบัติเหตุ น้ำท่วม ไฟไหม้ นักการเมืองฉ้อฉล เรื่องราวไสยศาสตร์ รักควาฉาวรา คนจนถูกลือตเตอร์ คนรวยล้มละลาย กีฬา อาชีพ คอลัมน์หาคุ่ แจ้งทุกซ์ หางาน ดูโฆษณา ตรวจสภาพอากาศ อ่านละครโทรทัศน์ ฯลฯ มากมายนับไม่ถ้วนของสาระที่เต็มไปด้วยตัวพิมพ์ลงกระดาษ ภาพถ่าย มากมายลายตา ทั้งหมดเป็นเรื่องราวของเมื่อวาน ออกวันนี้ แต่จั่วหัวว่าเป็นของพรุ่งนี้”

คงเป็นนิยามอย่างหยาบและงายที่สุดที่ใครๆ ก็พอเข้าใจได้เพราะหนังสือพิมพ์นั้นมามีมาก่อนที่เราจะลืมตาดูโลกใบนี้เสียอีก และแม้ตายไปแล้วก็เชื่อได้เลยว่า น่าจะยังคงอยู่ไปอีกหลายร้อยปี

หนังสือพิมพ์เป็นธรรมชาติ หรือวัฒนธรรมกันแน่ ?

ในชีวิตประจำวันเรามอง เราเห็น เราอ่าน เราหยิบจับและมีปฏิสัมพันธ์กับมัน-หนังสือพิมพ์ในทางใดทางหนึ่ง แต่วิธีใช้มันอย่างถูกต้องแน่ละคือการใช้สายตากวาดมองตัวอักษร ภาพถ่าย อ่านเนื้อหาและแปลความหมายออกเป็นเรื่องราว เหตุการณ์ เป็นสาระ เป็นความรู้ ความคิด

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1

ความรู้สึกทางสมองและจิตใจทางใดทางหนึ่ง เสร็จแล้วเราก็วางและก็ทำกิจกรรมอย่างอื่นต่อไป ซึ่งอาจใช้ประโยชน์จากมันในการดำรงชีวิตการเป็นผู้คนในสังคมข้อมูลข่าวสาร ฐานะของมันนั้น ขึ้นอยู่กับว่าใครจะใช้มันอย่างไร และใครจะถูกมันใช้อย่างไร

ต่อให้เราไม่มีปฏิสัมพันธ์กับมันโดยตรง (direct relation) ทางรูปเล่มเชิงกายภาพของมัน (newspaper-physical form) ผ่านการอ่าน เราก็สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับมันโดยอ้อม (non-direct relation) โดยผ่านทางรูปแบบสื่ออื่นๆ (other mediate physical form) เช่นรับรู้ข่าวจากหนังสือพิมพ์ผ่านรายการโทรทัศน์ตอนเช้า อ่านข่าวออนไลน์ในโลกอินเทอร์เน็ตตอนเย็น หรือช่วงดึก ยังมีการฉายข่าวภาคค่ำ ข่าวของวันพรุ่งนี้ก็มี เหล่านี้คือการมีปฏิสัมพันธ์กับหนังสือพิมพ์โดยอ้อมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถือว่าเป็นสัมพันธ์ทออย่างหนึ่ง (intertextuality) โดยผ่านตัวบทสำคัญที่เรียกว่า "ข่าว" (news)

ในแง่ประวัติศาสตร์ หนังสือพิมพ์ไม่ใช่แค่เพียงกระดาษเป็นอนิเมิก หากแต่มันคือบันทึก "ประวัติศาสตร์ฉบับประจำวัน" (daily history) ที่บอกเล่าเรื่องอดีต และเป็นสื่อที่มีพลังและความสำคัญ ในการกำหนดเรื่องราว ความสนใจของผู้คนในสังคมได้ มากไปกว่านั้นในบางครั้ง มันคือพลังแห่งอำนาจมวลชนในการต่อสู้ เปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในสังคมได้ ที่ทำเช่นนี้ได้ เพราะข่าวสารข้อมูล (คล้ายกับสารอาหาร) สำคัญที่เราได้รับจากมันนั่นคือ "ความจริง" (truth) ที่ผู้คนในสังคมต้องการ เนื่องจากสารที่ชื่อว่า "ข่าว" มีอำนาจทางสังคม ต่อผู้คนอย่างสำคัญและมีความหมายยิ่ง เพราะมันมีบทบาทและอิทธิพลต่อความคิด ทักษะคิด และสาธารณสมบัติของคนในสังคม เนื้อหาที่น่าสนใจอยู่ในหนังสือพิมพ์ล้วนเป็นเรื่องราวของข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และวิถีวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ประวัติศาสตร์สังคมได้บันทึกไว้ว่าหนังสือพิมพ์เป็นที่มาของเรื่องราวข่าวสาร และความคิดเห็นใหม่ๆ อันเป็นที่มาซึ่งมีผลนำไปสู่การปฏิวัติหรือกบฏสังคมนั้นๆ หรือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเสมอ⁷

หนังสือพิมพ์จึงเป็นวัฒนธรรม เพราะเกี่ยวข้องกับคน, ภาษาและสังคม เป็นสื่อชนิดหนึ่งที่บอกเล่าเรื่องราวของผู้คนในสังคมผ่านภาษาภาพและตัวหนังสือ มีองค์ขนาดใหญ่และมีองค์ความรู้เป็นของตัวเอง มันครอบคลุมและมีอิทธิพลต่อความคิดความรู้สึกของผู้คนในสังคม มันคือผู้ที่บอก สืบ ค้นหา เรื่องราวของความจริง มันเป็นแหล่งข้อมูลมหาดาลของสังคมข้อมูลข่าวสาร มันเป็นระบบวัฒนธรรมขนาดใหญ่ แม้ว่าอาจจะใหญ่กว่าสถาบันศาสนา-การเมืองเสียอีก และด้วยความที่เป็นวัฒนธรรมของมันที่บังคับให้เราต้องเชื่อ ต้องอ่าน รับรู้เรื่องราวความเป็นไปของผู้คนในสังคม หนังสือพิมพ์คือสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม จากตัวเล่มกระดาษฉบับละไม่กี่บาทที่ผลิตตัวเองออกมาทุกๆ วันในหลายชื่อหลายหัวฉบับ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชีวิตผู้คนและสังคม เราใช้มันอ้างอิงประวัติศาสตร์

⁷ วิลลาณี พิพิธกุล, สื่อสารมวลชนเบื้องต้น: สื่อมวลชน วัฒนธรรมและสังคม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 4, 2547), หน้า 296

ปริมาณของมันมีมากกว่าคัมภีร์ไบเบิล คัมภีร์อัลกุระอาน คัมภีร์พระไตรปิฎก มากกว่าหนังสือปรัชญา มากกว่าตำราวิชาการเมืองและกฎหมาย ต่อให้มันลดส่วนตัวมันเองลงเพียงกระดาษหน้าหนึ่งเพียงอย่างเดียว พลังอำนาจในการกำหนดความรู้ ความคิดของผู้คนก็ไม่ได้ลดน้อยถอยลงแต่อย่างใด จึงอาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นวัฒนธรรม และสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมที่ทรงพลังอำนาจมากที่สุดท่ามกลางสถาบันสังคมวัฒนธรรมอื่นๆ

ท้ายสุด สิ่งที่เราควรสงสัยและต้องตั้งคำถามซ้ำ ซ้ำอีกครั้งว่า หนังสือพิมพ์คืออะไร? มากกว่าที่อธิบายกันข้างต้น แน่ละว่ามันเป็นทั้งวัฒนธรรมและสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม แต่น่าจะมีอะไรบางอย่างที่ทำให้มันดำรงตัวเองอยู่ได้ และมีชีวิตอยู่มาอย่างยาวนานและยืนหยัดอยู่ในสังคมมาจนทุกวันนี้ “อะไรที่ทำให้หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือพิมพ์?” และ “อะไรนั่นเอง มันทำงานอย่างไร มันมีลักษณะอย่างไร มันเป็นกลไก ระบบ โครงสร้าง กฎเกณฑ์ หรือความคิดที่มีพลังในตัวมันเองกระนั้นหรือ?” คำถามเหล่านี้ต่างหากที่เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่เราควรจะมาศึกษาหนังสือพิมพ์กันอย่างจริงจังด้วยมุมมองที่ถูกต้องกันเสียที

2. หนังสือพิมพ์: ในแวดวงการศึกษาที่เป็นอยู่และที่มองเห็น

ผู้ศึกษาจบความข้างต้นที่การศึกษาหนังสือพิมพ์ว่า “ควรจะมาศึกษาหนังสือพิมพ์กันอย่างจริงจัง และด้วยมุมมองที่ถูกต้องกันเสียที” กล่าวเช่นนี้มีใช่เพื่อความสวยงามของถ้อยคำและความจำเป็นของเหตุผลตรรกะ แต่ผู้ศึกษากำลังหมายความว่าและมุ่งมาตามประโยคดังกล่าวอย่างแข็งขัน ด้วยว่าที่ผ่านมาหรืออย่างน้อยในอดีตอันไกล เรามักศึกษาหนังสือพิมพ์กันโดย “มองไม่เห็น/หรือมองข้าม” สิ่งพื้นฐานที่ควรจะมาศึกษากันจริงๆ ผู้ศึกษาคิดว่าควรเป็นการศึกษาระบบคิด (system of idea) หรือตรรกะภายใน (internal logic) ของหนังสือพิมพ์มากกว่าการศึกษาหนังสือพิมพ์โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับโลกภายนอกอย่างที่กำลังกระทำกันอยู่ “เรา” โดยมากศึกษา “หนังสือพิมพ์” ในฐานะที่เป็นตัวเชื่อมกับโลกข้างนอก สังคม สถาบัน มนุษย์ ฯ ความมากมายในเนื้อหา/แง่มุม/มุมมองการค้นคว้า/ระเบียบวิธีวิจัยต่างๆ เหล่านี้สร้างภาวะสับสนวุ่นวายจนผู้ศึกษา ณ ช่วงเวลานั้น เกิดความรู้สึกได้ว่า ท่ามกลางความหลากหลายที่เป็นไปได้ของแง่มุมการศึกษาหนังสือพิมพ์นี้ มีบางอย่างที่เรามองไม่เห็นอยู่ และน่าจะเป็นตัวกำหนดความมากมายหลากหลายนี้ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาต้องการศึกษาต่อไปข้างหน้า

ความคิดข้างต้นถือเป็นความ “อึดอัด” ที่ผู้ศึกษากำลังรู้สึกและเผชิญอยู่ขณะที่อยู่ใน “กระบวนการค้นหาหัวข้อวิทยานิพนธ์” ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของ “กระบวนการเป็นปัญญาชนวิชาชีพหนังสือพิมพ์” ในระบบ/สถาบันการศึกษาที่ตนเองดำรงอยู่ ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่ทำให้ผู้ศึกษาได้ลองสำรวจ “พื้นที่การศึกษา” ในบ้านเราว่าเป็นอย่างไร

ความสนใจในการศึกษาทางวิชาการที่มีต่อหนังสือพิมพ์นั้นอาจมีอายุเก่าแก่พอๆ กับอายุของสถาบันการศึกษาที่มุ่งสร้างความเข้าใจอย่างเป็นระบบต่อแนวคิดเรื่องหนังสือพิมพ์ให้ผู้คนในสังคมได้รู้ เรียนกัน แน่ละว่าย่อมน้อยกว่าอายุของหนังสือพิมพ์เพราะต้นกำเนิดของหนังสือพิมพ์ไม่ได้เกิดจากสถาบันการศึกษาแต่เกิดจากระบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกันระหว่างผู้คนและสถาบันทางสังคมที่ดำรงอยู่แตกต่างกัน หนังสือพิมพ์ก็ค่อยๆ สร้างตนเองจากความคิดที่ต้องการสื่อสารซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งของความเป็นมนุษย์ที่สำคัญ ผ่านการใช้เทคโนโลยีเก่า-ใหม่ตามกระบวนการคลี่คลายทางสังคม วัฒนธรรมย้อนหลังจากอดีตเป็นพันปีจวบจนปรับปรุงโฉมลักษณะดังปัจจุบัน

เมื่อย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์การศึกษาหรือความสนใจทางวิชาการที่มีต่อหนังสือพิมพ์ย่อมมีงานวิจัยมากมายนับไม่ถ้วนจนยากจะกล่าวถึงได้หมด ไม่ว่าจะเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาทางมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ก็ตาม ผ่านยุคสมัยของหนังสือพิมพ์ที่ผูกติดเชื่อมโยงอย่างแกะไม่ออกกับพัฒนาการเหตุการณ์-ประวัติศาสตร์ของสังคมที่มันรับใช้หรือชี้นำอยู่ก็ตาม การศึกษาเพื่อต่อยอดงานวิจัย-ค้นคว้าเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ยังคงมีต่อเนื่องและต่อไปตราบไต่ที่สถาบันศึกษาและโลกแห่งการค้นคว้าหาคำตอบของมนุษย์ในฐานะองค์ประธานของโลกยังคงอยู่ ก็แน่นอนที่จะมีนักวิชาการ นักวิจัย นักเรียน นักศึกษาเฝ้าค้นคว้าวิจัยศึกษาเพื่อแตกกอดต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อความเข้าใจ เพื่อนำไปโยชนไปใช้ เพื่อวิเคราะห์หาความหมาย ผลกระทบ การทำหน้าที่ เรื่องราวแง่มุมต่างๆ ทางการศึกษาเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ต่อไป เช่นเดียวกันกับที่ยังคงมีสิ่งที่เรียกว่าหนังสือพิมพ์อยู่

สิ่งหนึ่งที่ผู้ศึกษาเห็นและสังเกตได้จากคนที่พอที่จะ “อ่านหนังสือพิมพ์” และ “เรียนหนังสือพิมพ์” ได้คือ “เหตุใดจึงไม่เคยมีการศึกษาหนังสือพิมพ์โดยในมุมมองเชิงโครงสร้างทางความคิดบ้าง?” หรือถามให้เป็นรูปธรรมด้วยมุมมองแบบวิชาการคือ “เหตุใดจึงไม่เคยมีการศึกษาหนังสือพิมพ์โดยทฤษฎีโครงสร้างนิยมบ้าง?” ผู้ศึกษาค้นพบต่อไปว่า แม้แนวคิดโครงสร้างนิยมจะรุ่งเรืองในช่วงทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา จนปลาย 1980 ซึ่งมีงานศึกษาจำนวนมากในทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แต่ก็ไม่มีงานศึกษาชิ้นใดนำแนวคิดโครงสร้างนิยมมาใช้ในการศึกษาหนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่แขนงอื่นๆ ทางด้านสื่อสารมวลชนเลย แนวคิดโครงสร้างนิยมกลายเป็น “ซากทางความคิด” ที่สะท้อนหลักฐานและการดำรงอยู่อย่างมีตัวตนของกลุ่มปรัชญาความรู้แบบ “หลังโครงสร้างนิยม” (post-structuralism) และ “หลังสมัยใหม่” (post-modernism) แต่กับสิ่งที่เรียกว่า “หนังสือพิมพ์” กลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะกาลเวลาและประวัติศาสตร์โลกได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เรายังคงต้องการหนังสือพิมพ์อยู่ แม้ยุคสมัยจะเลยผ่านไปเช่นไรก็ตาม คำถามที่สำคัญคือ เราเคยนึกสงสัยหรือไม่ว่าเหตุใดหนังสือพิมพ์จึงมีชีวิตรอดมาจนถึงทุกวันนี้ได้? และอะไรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของหนังสือพิมพ์จนมาถึงทุกวันนี้? ตอบง่ายๆ ว่าเพราะมันตอบสนองความต้องการข่าวสารของมนุษย์ ก็เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์จึงสร้างหนังสือพิมพ์ขึ้นมา ตอบและอธิบายแค่นี้คงไม่ผิด แต่ไม่เพียงพอ เพราะเป็นคำตอบที่ “ช่างซ้ำซากและ

น่าเบื่อ" อย่างยิ่ง ไข่ว่าผู้ศึกษาจะไม่เชื่อและยอมรับคำอธิบายนี้ แต่ผู้ศึกษาไม่เชื่อในความสำเร็จของคำตอบดังกล่าวต่างหาก

ผู้ศึกษาใช้เวลาระยะสั้นๆ เพื่อสำรวจเกี่ยวกับการศึกษาหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่ในอดีต-จนปัจจุบันจึงพบว่าหนังสือพิมพ์มีพัฒนาการตามยุคสมัยต่างๆ เช่นเดียวกับปรัชญาความรู้แนวคิดทฤษฎีทั้งหลาย แต่ทว่าในโลกวิชาการศึกษานั้น ผู้ศึกษากลับไม่พบรอยเชื่อมของการศึกษาหนังสือพิมพ์กับยุคสมัยโครงสร้างนิยมแต่อย่างใด นั่นหมายความว่า เราได้ละเลยความสำคัญของวิธีการศึกษาหาความรู้แบบโครงสร้างนิยมมาใช้กับหนังสือพิมพ์ แต่กลับใช้วิธีการหาความรู้แบบหลังโครงสร้างนิยมกันอย่างคึกคักและแพร่หลายในงานวิชาการปัจจุบัน โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ค่านิยม อุดมการณ์ วาทกรรม ฯลฯ ยังไม่นับการศึกษาตามแนวคิดเก่าแบบการศึกษาผู้รับสาร การใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจหน้าที่นิยม ฯลฯ เป็นต้น ทำให้ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า มี "ภาวะสูญญากาศทางการศึกษาหนังสือพิมพ์" ระหว่าง 2 กลุ่มแนวทางการศึกษาแบบเก่าและแบบใหม่อยู่

เพื่อที่เราจะเข้าใจหนังสือพิมพ์ดีขึ้นควรที่จะสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับคำตอบต่อคำถามนี้โดยการปฏิเสธความหมายพื้นฐานที่เราเคยรับรู้เสียก่อน และต้องเริ่มมองเห็นความธรรมดา ความปกติให้เป็นความไม่ธรรมดา ความไม่เป็นปกติของการดำรงอยู่ของหนังสือพิมพ์

แน่นอนว่าการศึกษาหนังสือพิมพ์ที่ผ่านมาและเป็นส่วนใหญ่ นั้น เป็นการศึกษาในลักษณะระบบเปิด (open system) คือเน้นการศึกษาระบบของหนังสือพิมพ์ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับระบบสถาบันสังคมอื่นข้างนอก เช่นศึกษาความสัมพันธ์ของหนังสือพิมพ์กับระบบเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ในแง่ของพฤติกรรม ทศนคติ ความเชื่อ ความคิด ของผู้คน ความสัมพันธ์ในที่นี้ไม่ใช่ในแง่ของการตั้งตัวแปรต้นเป็นหนังสือพิมพ์ แล้วตัวแปรตามคือสถาบันสังคมที่กล่าวไป แต่เป็นไปในลักษณะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันในแง่ที่แยกกันไม่ออกจนกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ลักษณะความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกนี้สะท้อนแนวคิดเรื่องการศึกษาทางวิชาการที่มีความเชื่อมโยงกับโลกสังคมภายนอก เป็นการมองปัญหาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการระบบความสัมพันธ์ให้มันไม่มีปัญหา หรือให้มันดีขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ "ระบบการศึกษาวิทยานิพนธ์" ต้องการให้งานศึกษาทางวิชาการรับใช้สังคม ตอบคำถามของสังคม ซึ่งสร้างคุณค่าอย่างยิ่งให้กับงานศึกษาวิจัยชิ้นนั้นๆ อย่างเต็มที่ ถามว่าดีไหม? ก็คงต้องตอบว่าดี ปฏิเสธไม่ได้ แต่ในทางหนึ่งก็สะท้อนว่าในการศึกษาที่ผ่านมา เราไม่สามารถมองว่าหนังสือพิมพ์มีระบบเฉพาะของตัวเอง มีบางส่วนที่ไม่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับสังคม เป็นระบบปิด (close system) และเราสามารถศึกษาเฉพาะตัวระบบของหนังสือพิมพ์ได้ หากแต่ถ้าไม่เคยมีการศึกษาระบบนั้นเลย เพราะด้วยระบบการคิดบางอย่าง ทำให้เรามองไม่เห็นด้านหนึ่งของหนังสือพิมพ์ที่ซ่อนตัวอยู่หลังระบบความสัมพันธ์ของสถาบันสังคมอื่นๆ

เช่นเดียวกันกับโครงสร้างบางอย่างที่อยู่ในหนังสือพิมพ์รายวันที่ผู้ศึกษาอยากจะค้นหา เพื่อความเข้าใจและหลุดรอดจากโครงสร้างบางอย่าง ความหมายบางอย่างที่หนังสือพิมพ์สร้างขึ้นมา เบื้องต้นอาจเป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็น จากสิ่งที่เราอ่าน ขณะที่เบื้องหลังอาจเป็นมายาคติบางอย่างที่เราหลงเชื่อ เข้าใจ ถูกใช้ ควบคุมไม่ให้เราคิด และสงสัยต่อสิ่งที่อยู่ในหนังสือพิมพ์ หรือไม่ให้สงสัยต่อ "ความจริง" ที่อยู่ในหนังสือพิมพ์

ผู้ศึกษาต้องเน้นย้ำความเข้าใจ ณ จุดนี้ไว้ว่าการวิเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ข้างต้น มิได้มุ่งเพื่อตำหนิมุมมองคุณค่า/คุณประโยชน์ของการศึกษาในงานวิทยานิพนธ์ที่ผ่านมาหรืองานชิ้นอื่นๆ อีกทั้งมิใช่ด้วยสายตาดูแคลนงานศึกษาดังกล่าวแต่อย่างใด ควรเข้าใจว่าตัวอย่างการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึง "ความเป็นไปได้ที่ไม่สิ้นสุดอันจำกัดภายใต้ระบบ" เพื่อตระหนักถึงกฎเกณฑ์/โครงสร้างที่ครอบงำความคิดของเราอยู่ เมื่อเราค้นพบโครงสร้างนั้นแล้ว เราก็สามารถสลาย/ถอดรื้อ/สร้างใหม่ โครงสร้างนั้นได้ ซึ่งเป็นการล่องเข้าสู่การมอง/ศึกษา/เข้าใจสิ่งต่างๆ แบบแนวคิดหลังโครงสร้างได้อย่างถูกต้องและมั่นคงต่อไป

เหตุที่ต้องยกตัวอย่างเป็นงานศึกษาวิทยานิพนธ์ ก็เพราะสะท้อนแนวคิดที่ชัดเจนว่า เรามองหนังสือพิมพ์โดยเป็นระบบที่เชื่อมโยงกับสังคมภายนอกอย่างชัดเจน ซึ่งพิสูจน์ข้อจำกัดของการศึกษาหนังสือพิมพ์ภายใต้โครงสร้างการศึกษาแบบสถาบันการศึกษาที่มีพันธกรณีต่อสังคมอย่างแยกไม่ออก

ประเด็นก็คือ งานศึกษาระบบเปิดกับผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงจากงานวิชาการกับสังคมภายนอกนั้นเป็นคนละเรื่องกัน หมายถึงผู้ศึกษาไม่เห็นว่าการศึกษาระบบปิดดังกล่าวที่จะทำต่อไปนี้นั้น ไม่ได้หมายความว่าจะไม่เชื่อมโยงกับโลกภายนอกแต่อย่างใด การเข้าใจระบบหนังสือพิมพ์ เข้าใจโครงสร้างทางความคิดโดยระบบหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ในตัวของมันเองอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับโลกข้างนอกแต่อย่างใด

ถึงจุดนี้ เมื่อเราย้อนกลับไปดูงานวิจัยสมัยใหม่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ หากเราลองพิจารณาถึงแก่น-วิธีการศึกษาที่ใช้ศึกษา (หรือแม้แต่งานศึกษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่วิทยานิพนธ์) เราก็อาจพบว่า มีแนวคิดทฤษฎีอยู่แทบทุกแนวคิดที่โลกแห่งความรู้ได้จัดสรรเป็นเครื่องมือแก่ผู้สนใจทั้งหลายได้นำไปใช้สอยกัน มากน้อยตามความนิยมชมชอบของผู้ศึกษา และตามพัฒนาการของโลกความรู้ทฤษฎีต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดหรือวิธีการวิจัยที่ทันสมัยที่สุดโลกวิชาการยุคหลังโครงสร้างนิยมอย่าง "วิธืวาทกรรมวิเคราะห์" (discourse analysis) ที่มีพื้นฐานจากโลกแบบหลังสมัยใหม่นิยม (post modern) ในการศึกษาหนังสือพิมพ์เพื่อเข้าใจ "ความคิด อุดมการณ์ ค่านิยม" ที่แอบแฝงอยู่ในหนังสือพิมพ์ คนทำหนังสือพิมพ์หรือสังคมก็ยังคงมีอยู่ แต่ผู้ศึกษาเห็นว่า "เราไม่อาจเข้าใจความคิด(ของหนังสือพิมพ์)แบบหลังโครงสร้างนิยม/หลังสมัยใหม่นิยมได้เลย หากเราไม่เข้าใจแนวคิด(ของหนังสือพิมพ์)แบบโครงสร้างนิยมเสียก่อน"

เช่นนี้แล้วการศึกษาหนังสือพิมพ์ด้วยแนวคิดโครงสร้างนิยมอาจช่วยเปิดพื้นที่ เปิดมุมมองถึงสิ่งที่ "ควรศึกษา" เสียบ้าง เป็นความจำเป็นของการศึกษาที่ไม่เน้นสาระ ไม่เน้นเนื้อหา ไม่เน้นเชื่อมโยงกับระบบ สถาบันสังคมอื่นๆ แม้อาจจะมาช้าแต่ก็เป็นการศึกษาที่คุ้มค่า

ถึงจุดนี้ผู้ศึกษาอยากสรุปถึงความจำเป็นของที่มาและการศึกษาดังต่อไป การกล่าวเช่นนี้สะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่า "หากเราไม่อยู่ภายใต้โครงสร้างหนึ่ง เราก็กำลังอยู่ภายใต้อีกโครงสร้างหนึ่ง" คือ ผู้ศึกษาอาจจะไม่อยู่ภายใต้กรอบวิธีคิดแบบกระแสหลัก ที่เน้นศึกษาถึง "สาระเนื้อหา" จากหนังสือพิมพ์ แต่กลับมุ่งศึกษา "รูปแบบ/โครงสร้าง" ที่กำหนดสาระนั้นอีกที กล่าวสำหรับนักโครงสร้างนิยมแล้ว "สาระ" ของโครงสร้างนิยมคือ "รูปแบบ" มากกว่าจะเป็นความหมายสาระของสิ่งต่างๆ แต่ผู้ศึกษาก็ต้องอยู่ภายใต้โครงสร้าง/ระบบของการเขียนวิทยานิพนธ์อีกที ซึ่งได้กำหนด รูปแบบ/กลวิธีการเขียน ซึ่งส่งผลต่อเนื้อหาสาระต่อไปเช่นกัน ดังนี้

3. หนังสือพิมพ์: ความสำคัญของการศึกษาโครงสร้าง

เพื่ออธิบายถึงความจำเป็นและความสำคัญของงานศึกษาชิ้นนี้ ผู้ศึกษาขอสรุปความเข้าใจโดยเรียงลำดับที่มาดังนี้

1. เพราะหนังสือพิมพ์เป็นทั้งสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมและเป็นระบบวัฒนธรรมที่มีมาช้านานในสังคมของมนุษย์ ก่อเกิดจากกระบวนการคลี่คลายทางวัฒนธรรมของข้อมูลข่าวสาร ประกอบสร้างตนเองจากรื่องราวน้อยใหญ่ เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์สะท้อนกระบวนการคลี่คลายทางสังคม วัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยีมีบทบาทเปลี่ยนโฉมหน้า รูปแบบหนังสือพิมพ์มาตามพัฒนาการที่ยาวนาน ปัจจุบันเรามีฐานคิด ความเชื่อ ความเข้าใจ การรับรู้ หรือมีความรู้ ว่า หนังสือพิมพ์คือสถาบันที่ทำหน้าที่บอก เล่า สืบ ค้น อธิบาย หรือแม้กระทั่งสร้างความจริงของเหตุการณ์ เรื่องราวต่างๆ ให้กับสังคม เปรียบเสมือน "สุนัขเฝ้าบ้าน - watchdog" เหล่านี้คือที่มา หน้าที่ ประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า ตำนาน คติ ความเชื่อ วัฒนธรรม ค่านิยม จะเรียกและมีความสำคัญอย่างไรก็ตาม ในความเห็นของผู้ศึกษาได้นิยามความหมายของหนังสือพิมพ์คือ "คือตัวปฏิบัติการทางความจริงของสังคม" ซึ่งทำหน้าที่ มีชีวิต และเป้าหมายเกี่ยวข้องกับการรายงานความจริงต่อสังคม
2. อำนาจของหนังสือพิมพ์ในฐานะ "ตัวปฏิบัติการความจริงทางสังคม" นี้ มีระบบโครงสร้างชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วยระบบโครงสร้างย่อยๆ อาจเรียกว่า "ตัวปฏิบัติการย่อยทางความจริง" ซึ่งก็คือความรู้แต่ละชุดที่รวมกันเป็นระบบ เป็นโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่ ผู้ศึกษาควรอธิบายว่า ตัวปฏิบัติการย่อยทางความจริงนี้ เกิดจากการสร้างองค์ความรู้ที่กลายเป็นระบบคุณค่า ระบบการคัดกรอง/เลือกสรร ระบบการให้ความหมาย ระบบการสร้าง ระบบการแบ่งกลุ่ม ระบบการผลิต/

- แจกจ่าย/บริโภค ระบบเชื่อมโยง ระบบอำนาจ หรือระบบการสร้างความจริง เหล่านี้คือรวมกันคือ "ระบบการปฏิบัติการการหนังสือพิมพ์" ซึ่งผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ผ่านสถาบันต่างๆ
3. ระบบการปฏิบัติการทางความจริง (หรืออาจเรียกว่า ระบบการหนังสือพิมพ์) นี้ สร้างขึ้นมาจากหน่วยความรู้ย่อยดังกล่าว เราอาจเรียกว่า ระบบองค์ความรู้การหนังสือพิมพ์ หรือแนวคิด/มโนทัศน์เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ (concept of newspapers) ซึ่งผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมโดยสถาบันการศึกษาวิชาการ (โรงเรียน มหาวิทยาลัย) สถาบันเอกชนและภาคอุตสาหกรรม (เช่น องค์การหนังสือพิมพ์ โรงพิมพ์) สถาบันครอบครัว (บ้าน วัด) หรือสถาบันสื่อ (โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต) หรือแม้แต่สถาบันทางการเมือง ศิลปะ วัฒนธรรม ก็มีส่วนร่วมในการสร้างระบบการหนังสือพิมพ์ขึ้นมา
 4. ความเชื่อที่ว่า "ความหมายที่เล่านั้น มีบุคคล/กลุ่มบุคคล" เช่นนักข่าว ผู้เล่าความจริงเป็นจุดศูนย์กลางของความจริง เป็นสิ่งที่ยึดมั่นใน "กระบวนการผลิตข่าว/ความจริงโดยองค์ประธาน" ซึ่งเป็นมนุษย์นั้น ถูกสั่นคลอนและตั้งคำถามโดยกลุ่มนักคิดและองค์ความรู้ที่เชื่อว่า มนุษย์คิด กระทำสิ่งต่างๆ ภายใต้ระบบความคิดชุดหนึ่ง ภายใต้ระบบธรรมชาติ ดังนั้น การบอก เล่า กล่าวถึง "ความจริง" จากปากของมนุษย์จึงไม่เคยเป็นความจริง เพราะมนุษย์เพียงแต่ใช้ภาษาสื่อสาร เพื่ออธิบายความใกล้เคียงความจริงให้มากที่สุด
 5. ผู้ศึกษาเห็นว่า ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ต้องเล่า เพราะทันทีที่ "เรา-องค์ประธานในฐานะมนุษย์" เล่ามันออกมา ความจริงก็ได้ถูกสลายไปแล้ว กล่าวคือ ไม่มีใครสามารถเล่าความจริงได้ เพราะไม่สามารถทำได้ สิ่งที่ทำได้ คือการเล่าความจริงให้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด หรือที่จริงแล้วคือ "ความหมาย/ความจริงในหนังสือพิมพ์ได้ถูกกำหนดเอาไว้แล้วโดยโครงสร้าง ซึ่งเราไม่รู้ตัว" ซึ่งหมายถึงทั้งองค์ประธานผู้ผลิต/ประกอบ/รายงานความจริงผ่านหนังสือพิมพ์และต่อผู้อ่านความจริงผ่านหนังสือพิมพ์
 6. ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นผู้อ่านและเป็นผู้ถูกระบบปฏิบัติการ/โครงสร้างความจริงผ่านกระบวนการขัดเกลาทั้งทางอ้อม (โดยการอ่าน) และทางตรง (โดยการศึกษา) เห็นว่าการตั้งคำถามกับระบบโครงสร้างที่มีอยู่และเหมือนไม่มีความสำคัญ ไม่ควรตั้งคำถามนั้น เป็นความผิดพลาดที่ผู้ศึกษาจะละเลยไม่ได้ อย่างน้อยก็ในระดับการสร้างความเข้าใจ/ความรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) และเป็นวิธีการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยมที่ให้ความสำคัญกับการแยกแยะระหว่างรูปแบบ (form) หรือแก่น (essence) กับเนื้อหาสาระ (substance) หรือสิ่งที่ปรากฏ (appearance) เพราะสมมติฐานของผู้ศึกษาซึ่งมีใจความเดียวกับวิธีการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยมคือ เนื้อหาสาระในหนังสือพิมพ์ แม้เรื่องเดียวกันและเป็นคนละเล่มกัน อาจมีความแตกต่างหลากหลายจริง แต่ความแตกต่างหลากหลายนี้ สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยกันภายใต้รูปแบบหรือโครงสร้างเฉพาะแบบหนึ่ง
 7. ทั้งหมดนี้เป็นที่มาและการศึกษา เพื่อที่จะค้นหา "โครงสร้าง" , "ความหมาย" และ "กระบวนการสร้างโครงสร้าง" ที่มีอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีผลต่อความหมาย/ความจริงที่แปรเปลี่ยนไป วิธีการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยมท้าทายความคิดที่ว่า "ความแตกต่างระหว่างรูปแบบกับเนื้อหาสาระ

ต่างหากที่สร้างความหมายให้เกิดขึ้น”

“ระบบการปฏิบัติการทางความจริงของสังคม

หนังสือพิมพ์ นั่นเอง

8. กล่าวอย่างตรงประเด็นและกระชับมากที่สุดคือ ผู้ศึกษาคิดว่าที่ผ่านมาเวลาที่เรากล่าวถึงสภาพปัญหา ความผิดพลาด ความไม่สมบูรณ์ถูกต้องของหนังสือพิมพ์และนำมาเป็นข้ออ้างในการศึกษาทางวิชาการ เวทีสัมมนา งานวิจัย ฯลฯ ตามวาระพื้นที่โอกาสอันใดก็แล้วแต่ หลายๆ ครั้งหรือแทบทุกโอกาสมักเกิดจาก “ความผิดพลาด/ไม่ถูกต้องบางประการของเนื้อหาสาระหนังสือพิมพ์” แทบทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่าเรามองเห็นปัญหาของหนังสือพิมพ์อย่างที่มีมันเป็นอยู่ด้วยสายตาที่ใฝ่หาสาระ ใจความ ประโยชน์ คุณค่า บางอย่างอย่างที่มีมันควรจะเป็น หรือควรจะต้องกับ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ หรือมายาคติอะไรบางอย่างของสังคมหรือของเราเอง การมองในแง่ดี สะท้อนความจริงที่คลุมเครือว่า เป็นความบกพร่องที่เนื้อหาสาระหรือเป็นความบกพร่องของแนวคิด(ระบบ)หรือเป็นความบกพร่องของตัวคน/มนุษย์ที่อยู่ในระบบหนังสือพิมพ์กันแน่? เพื่อพิสูจน์ความจริง เรามักใช้งานศึกษาล้มล้าง/หรือไม่ก็เสริมสร้างพลังอำนาจให้ทฤษฎีแนวคิดนั้นอีกต่อ สำหรับผู้ศึกษาเองมองว่า หากเน้นการศึกษาที่ตัวเนื้อหาละก็ คงมีแง่มุมมากมายไม่จบสิ้นให้ได้ศึกษากันอย่างไม่จำกัด ดังที่กล่าวไปในตอนต้นของความหมายที่หลากหลายจากงานเขียนวิทยานิพนธ์ภายใต้ขอบเขตอันจำกัดของระบบ เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ที่มีแง่มุมทางด้านเนื้อหาสาระที่มากมายหลากหลายให้ได้ศึกษากัน แต่ที่ว่าแง่มุมเฉพาะระบบความคิดของหนังสือพิมพ์นั้นมีจำกัดแน่ แดบกว่า มีความเฉพาะกว่าภายใต้ระบบหนึ่ง ซึ่งซ่อนตัวอยู่ภายใต้ “รูปแบบ” บางอย่าง ที่เรามักแค่มองแต่ไม่เคยเห็นมัน นั่นเป็นเพราะเราสนใจเนื้อหาสาระใจความของมันมากกว่าที่จะสนใจรูปแบบ ดังนั้นในงานศึกษานี้ผู้ศึกษาเห็นเป็นโอกาสที่ดีที่เราควรที่จะหันกลับมามองถึงรูปแบบ/ระบบที่เป็นตัวกำหนดสาระของหนังสือพิมพ์ว่ามีลักษณะอย่างไร
9. แม้ว่าความบกพร่องเหล่านี้ดำรงอยู่จริง เพราะหนังสือพิมพ์จะต้องมีการผูกพันโยงใยกับสถาบันสังคมอื่นๆ เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสถาบันสังคมอื่น ก็ย่อมเกิดภาวะความขัดแย้งขึ้นได้ ซึ่งก่อให้เกิดสภาพปัญหาขึ้นมาและเป็นปัญหาของ “ระบบเปิด” (open system) เนื่องจากเชื่อมโยงกับโลกภายนอกมากมายเสียจนเราไม่รู้แน่ชัดว่าปัญหาที่แท้จริงนั้นคืออะไร ขณะเดียวกันเราเองก็ไม่เคยมองปัญหานี้แบบ “ระบบปิด” (close system) เพื่อจำกัดขอบเขตของปัญหาจริงๆ เสียที เช่นนี้แล้วความอึดอัดคิด (คล้ายกับ “อึดอัดใจ” แต่เป็นทางภาวะสมอง) ของผู้ศึกษาจึงเกิดขึ้นมาว่า เหตุใดเราจึงไม่ลองสืบค้นสภาพข้อจำกัดบางอย่างของหนังสือพิมพ์โดยตัดระบบอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปแล้วศึกษามันในฐานะระบบปิด
10. ระบบปิดในที่นี้คือการศึกษาเฉพาะระบบคิด/โครงสร้างหนังสือพิมพ์ คำว่าระบบในที่นี้คือระบบความสัมพันธ์ภายในตัวเล่มหนังสือพิมพ์ โดยดูจากรูปแบบ ที่เป็นตัวสร้างเนื้อหา สร้างความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบย่อยๆ ภายในหนังสือพิมพ์เท่านั้น ไม่ได้ศึกษาเนื้อหาสาระเป็นที่ตั้งสำคัญ

11. ผู้ศึกษาเห็นว่า เราควรให้ความสนใจศึกษาแนวคิดของหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น เพราะระบบคิดของหนังสือพิมพ์นั้นเป็นตัวกำหนดเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งการอ่าน/การใช้หนังสือพิมพ์นั้นมีลักษณะเป็น “โครงสร้างระดับผิว”⁸ (surface structure) ที่เน้นเพียงการอ่าน การเขียน การจัดหน้า การใช้ประโยชน์จากเนื้อหาของ การทำหน้าที่ของเนื้อหาของ ความหมาย ขณะที่ระบบคิดของหนังสือพิมพ์นั้น เป็น “โครงสร้างระดับลึก” (deep structure) กล่าวคือเป็น ความคิด ความเข้าใจ ความรับรู้เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่นักเรียน/ศึกษาหนังสือพิมพ์ควรศึกษาให้เข้าใจนั่นคือ ตัวหนังสือพิมพ์เอง มากกว่าคนอ่าน/คนเขียนหนังสือพิมพ์
12. และท้ายสุด ความสำคัญของการศึกษานี้ เป็นการมองให้เห็นถึง “โครงสร้าง/ระบบ” หรือ “ความคิด” ของหนังสือพิมพ์จากตัวหนังสือพิมพ์เอง โดยตัดปัจจัยภายนอกซึ่งก็คือมนุษย์ออกไป โดยมองว่ามนุษย์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์นั้น ไม่ได้อยู่ในฐานะองค์ประธาน (the subject) อีกต่อไป แต่อยู่ภายใต้ระบบคิดของหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นระบบที่กำหนดคุณค่า ความหมายชุดหนึ่งของหนังสือพิมพ์เอาไว้เสร็จสรรพแล้ว มนุษย์ในฐานะนี้จึงเป็นได้เพียงแค่ร่างทรงของหนังสือพิมพ์ เป็นผู้ถูกกระทำ (the object) การกลับหัวกลับหางมุมมองแนวคิดนี้ ออกจะยากสำหรับการทำความเข้าใจต่อภาวะมนุษย์เป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่งอยู่พอสมควร และค่อนข้างต่อต้านกับแนวคิดบรรดาทั้งปวงที่มีมาก่อนหน้านี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการโครงสร้างนิยมเป็นหลัก ก็ด้วยเชื่อในระบบ/กฎเกณฑ์บางอย่างที่ควบคุมเราอีกที ซึ่งผู้ศึกษาถือว่าท่านผู้ที่กำลังอ่านงานชิ้นนี้ ต้องตระหนักและยอมรับในกฎเกณฑ์ชิ้นนี้เป็นเบื้องต้น เพราะในงานศึกษาหนึ่งๆ ย่อมมีการจำกัดสาระบางอย่าง หรือกฎเกณฑ์ภายในระบบของตัวมันเองอยู่ เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ที่เราอ่าน เช่นเดียวกับงานศึกษาวิจัยชิ้นอื่นๆ ที่เราศึกษา ภาวะจำกัดจากกฎเกณฑ์นี้ เรามองไม่เห็นมัน เราเลยรู้สึกว่ามันไม่มีอยู่ แต่ความจริงแล้วมันซ่อนตัวอยู่อย่างเงียบๆ ภายใต้ชอกหลืบทางความคิด ภายใต้จิตไร้สำนึก สิ่งที่เราไม่คิด/คิดไม่ได้ เป็นมายาคติที่บดบังไม่ให้เรามองเห็นบางอย่างและเลือกที่จะให้เราเห็นบางอย่าง ผู้ศึกษาหวังว่าอย่างมาว่างานศึกษาชิ้นนี้

⁸ วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์, ภาษาศาสตร์เบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5 พฤศจิกายน 2533), หน้า 1-6

และอธิบายเพิ่มเติมในเชิงภาษาศาสตร์ว่า โครงสร้างลึก (deep structure) และ โครงสร้างผิว (surface structure) ต่างกันดังนี้

- 1) โครงสร้างลึก (deep structure) คือความคิดที่อยู่ในหัวสมองที่อยู่ระดับลึก เป็นภาษาระดับความคิด
- 2) โครงสร้างผิว (surface structure) ความคิดจากระดับลึกจะถ่ายทอดภาษาออกมาระดับผิว หรือระดับที่เราพูดจากัน ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าภาษา 2 ระดับคือ ประโยคเช่น

“เขาให้กระตูกหมา” อาจหมายความว่า “เขาหนีกระตูกชิ้นหนึ่งโยนไปให้หมา”

หรืออาจเป็นคำตอบของคำถามว่า “เขาให้กระตูกอะไรไป” คำตอบคือ “เขาให้กระตูกหมา ไม่ใช่กระตูกวัวหรือกระตูกควาย”

ประโยคเหล่านี้มีความหมายมากกว่าหนึ่งอย่างก็เพราะ “โครงสร้างลึก” ของประโยคเหล่านี้ต่างกัน แต่เมื่อประโยคผ่านกระบวนการติดต่อเชื่อมโยงทางภาษาแล้ว บังเอิญมี “โครงสร้างผิว” ที่เหมือนกัน เป็นต้น

จะช่วยกระตุกความคิดเราให้ตื่น ปรับสายตาให้มองเห็นสิ่งที่เรามองข้ามมานาน หรือน้อยที่สุดก็ทำได้เพียงนำท่านผู้อ่านเดินไปถึงปากประตูทางเข้าของความคิดที่เรายังไม่เคยเข้าไป โดยมีหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีพลังทางความคิด ค่านิยม ความเชื่อต่อผู้คนมากที่สุดในยุคสมัย

13. เสริม อ่างย่นย่อ – เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่เป็นแรงผลักดันในการศึกษาหนังสือพิมพ์ ในงานชิ้นนี้ ในเนื้อหาข้างหน้าต่อไปนี้ สรุปเป็นข้อความสั้นๆ ไว้ ณ ที่นี้ง่าย ๆ ว่า “หนังสือพิมพ์ แท้จริงแล้วตัวมันเองคืออะไร มันทำงานอย่างไร มี “อะไร” ที่ทำให้หนังสือพิมพ์มากมายหลายหมื่นหลายแสนหัวฉบับทั่วโลกเป็นหนังสือพิมพ์ ทั้ง ๆ ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภูมิสถานฐาน-ประเทศ เพียงเพราะเราเรียกมันว่าหนังสือพิมพ์อย่างนั้นหรือ หรือเพียงเพราะว่ามันมีข่าว หรือเพราะมันทำหน้าที่บางอย่างในระบบสังคม ฯลฯ พร้อมคำถามอีกมากมาย ทำไมไม่เป็นอย่างนี้ ทำไมเป็นอย่างนี้ และทำไมถึงเป็นหนังสือพิมพ์ ? ”

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อค้นหาและอธิบายโครงสร้างสถิตยของหนังสือพิมพ์ (static structure) ที่เป็นตัวควบคุม/กำหนดเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์
2. เพื่ออธิบายระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของโครงสร้างหนังสือพิมพ์
3. เพื่อศึกษาถึงไวยากรณ์ของหนังสือพิมพ์
4. เพื่อศึกษาโครงสร้างพลวัต (dynamic structure) ของหนังสือพิมพ์ว่ามีลักษณะเช่นไร

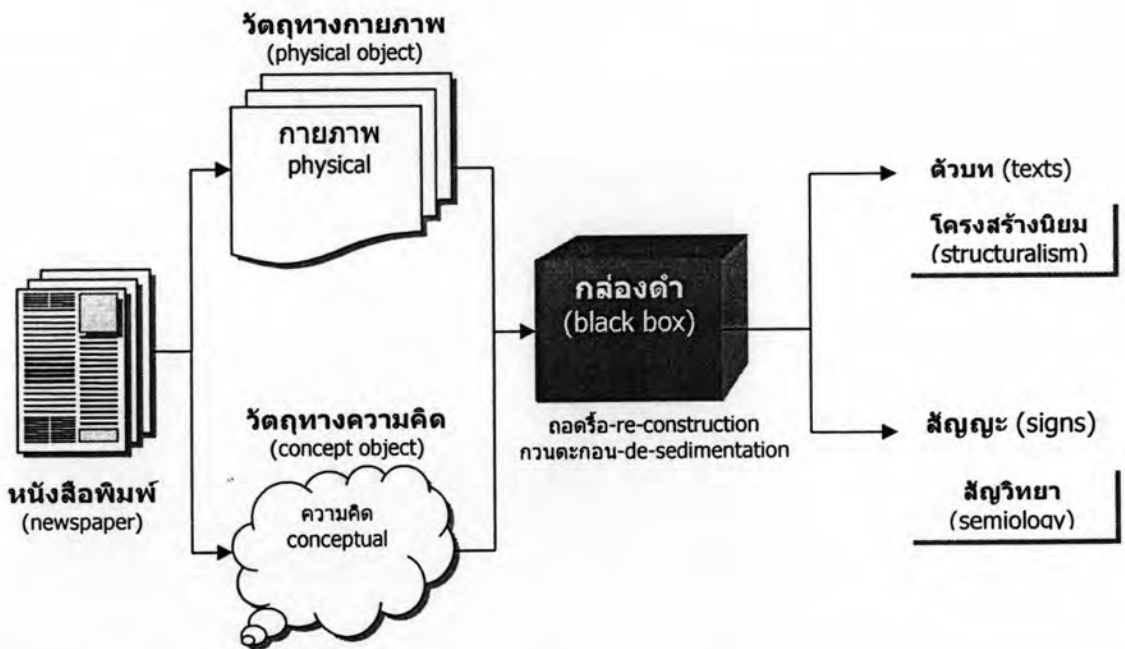
ข้อตกลงเบื้องต้นและข้อจำกัดในการศึกษา

1. ผู้ศึกษา/ผู้วิจัยมีฐานคิดและวิธีการในการหาความรู้ มุมมอง ต่องานศึกษานี้ด้วยวิธีการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยม (structuralism method) และทฤษฎีสัญวิทยา (semiology method) เป็นหลักซึ่งสาระและใจความสำคัญรวมทั้งรายละเอียด กรอบการเลือก การจำกัดสิ่งที่ศึกษาเป็นไปตามแนวทางของวิธีการนี้เท่านั้น ซึ่งจะจำกัดเป้าหมายผลศึกษา หรือชุดคำอธิบาย/ข้อค้นพบแบบโครงสร้างนิยม
2. ผู้ศึกษาเน้นการศึกษาแบบร่วมสมัยเฉพาะช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ไม่มียยะสำคัญ (synchronic study)
3. แนวทางในการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยมของผู้ศึกษาเน้นใช้แนวความคิดทางภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างของ เฟอร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส, แนวทางการวิเคราะห์แบบโครงสร้างนิยมของ โคลด เลวี สโทรส นักโครงสร้างมานุษวิทยาชาวฝรั่งเศส และการวิเคราะห์สัญวิทยาแบบโครงสร้างของ โรลองด์ บาร์ธส์ ผู้นำการศึกษาสัญวิทยาวรรณกรรม

- แนวคิดโครงสร้างนิยมนั้นเป็นทั้งวิธีการหาความรู้และเป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายโลก
ดังนั้นในการศึกษางานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ผู้ศึกษาจึงเน้นใช้แนวคิดโครงสร้างนิยมใน
การหาความรู้ และอธิบายสิ่งที่ค้นพบในการศึกษา

กรอบความคิด

การถอดกรอบความคิดออกมา ณ จุดนี้นั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้ลำบาก เนื่องจากการค้นหา
โครงสร้าง/ระบบของวัตถุชุดใดชุดหนึ่งนั้น เราไม่สามารถคาดเดาได้ว่า เราจะค้นพบอะไรระหว่างทางการ
"ถอดรื้อ" แล้วประกอบสร้างวัตถุชิ้นใหม่ อย่างไรก็ตามพอที่จะดูแนววิถีศึกษาของงานวิทยานิพนธ์นี้ได้ใน
บทที่ 3 ขณะที่กรอบความคิดคร่าวๆ ด้านล่างน่าจะให้ภาพคร่าวๆ ในการศึกษาได้พอสมควร

รูปที่ 1 กรอบความคิดเบื้องต้นในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดหวัง

สิ่งสำคัญที่ผู้อ่านจะได้จากการอ่านงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ จะเกิดขึ้นเสียไม่ได้หากผู้อ่านขาดความ
เข้าใจต่องานศึกษาชิ้นนี้ว่า "เป็นการศึกษาโครงสร้างของหนังสือพิมพ์ด้วยสายตาของนักโครงสร้าง
นิยมและนักสัญวิทยา ที่ยึดเอาศูนย์กลางของภาษา/สัญญะเป็นศูนย์กลางของระบบ หาใช่มนุษย์
ไม่" กล่าวคือผู้อ่านจำเป็นที่จะต้อง "บังคับตัวเองให้มีมุมมองทัศนคติต่อหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นระบบ/
โครงสร้างที่ควบคุมมนุษย์หนังสือพิมพ์" ประโยชน์จากงานชิ้นนี้จึงไม่อาจเข้าใจได้ด้วยวิธีการศึกษาแบบ

อื่นๆ อย่างที่เราคุ้นเคย (เชิงประจักษ์, ปรากฏการณ์วิทยา) แต่ต้องเป็นสายตาแบบนักโครงสร้างและนักสัญวิทยาเท่านั้น ดังนี้

1. เป็นการค้นหา "ระบบ/โครงสร้าง" หรือไวยากรณ์ของหนังสือพิมพ์โดยไม่มีปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง เพื่อหากฎเกณฑ์ที่เป็นตัวกำหนดความหลากหลายอันจำกัดของเนื้อหาสาระใน หนังสือพิมพ์ เพื่อเข้าใจในความเป็นไปได้ของข้อจำกัด และการเปลี่ยนแปลงของกฎนั้นๆ
2. ตั้งคำถามพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อ "หนังสือพิมพ์" ว่าแท้จริงแล้ว ตัวหนังสือพิมพ์เองนั้นคืออะไร มีข้อกำหนดภายใน ระบบ หรือตรรกะภายในอย่างไร เมื่อค้นพบกฎเกณฑ์นี้แล้ว สามารถอธิบาย และชี้ให้เห็นถึง "ตัวตน" หรือ "แก่นโครงสร้าง" ของหนังสือพิมพ์ที่สามารถดำรงตัวเองผ่านกาลเวลาโลกและสังคมยุคต่างๆ มาอย่างยาวนานได้
3. เป็นการตั้งคำถามกับสิ่งที่อยู่เหนือขอบเขตการศึกษาแบบเก่า ที่เน้นค้นหาความหมายจากตัวบท ด้วยสมมติฐานที่เชื่อว่า มนุษย์เป็นประธานของสรรพสิ่ง หรือวิธีวิจัยแบบการสังเกตพฤติกรรม มาสนใจศึกษาโครงสร้างที่เป็นแก่นความคิด ระบบกำกับ กฎเกณฑ์ การสร้างทางเดินการศึกษาเส้นทางใหม่ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบโครงสร้างนิยม ซึ่งยังมีงานศึกษาด้วยวิธีการศึกษาดังกล่าวน้อย และหากจะมีอยู่บ้างก็ไม่ใช่วิธีการหาความรู้แบบ "โครงสร้างนิยม" (structuralism methodology) โดยตรง แต่มักเป็นการนำเอาบางส่วนที่สอง จากแนวคิดโครงสร้างนิยมอย่างวิธีการศึกษาอย่าง "สัญวิทยา/สัญศาสตร์" (semiology/semiotics methodology) มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ความหมายในสิ่งต่างๆ มากกว่า
4. เป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้/แนวคิดเรื่องความรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) โดยอ้อม แต่ใช้วิธีการศึกษาแบบโครงสร้างนิยมซึ่งเป็นวิธีการหาความรู้อีกแบบหนึ่งที่น่าสนใจ และมีความสำคัญในแวดวงวิชาการมานุษยวิทยา และ ภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้าง
5. เป็นการเติมเต็มพื้นที่งานศึกษาที่ขาดหายไป และเป็นการเชื่อมต่อโลกวิชาการก่อนยุคโครงสร้างนิยม และยุคหลังโครงสร้างนิยม
6. เป็นการศึกษาที่ให้ผลปลายเพื่อการรื้อ (re-construction) หรือความพยายามกวนสิ่งที่ตกตะกอนนอนกันให้ขุ่นขึ้นมาใหม่ (de-sedimentation) เพื่อดูองค์ประกอบต่างๆ ของความคิดเกี่ยวกับระบบตรรกะภายในของ (internal logic) หนังสือพิมพ์ ว่ามีกระบวนการในการประกอบ/สร้างสิ่งนั้นๆ ขึ้นมาได้อย่างไร
7. อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของการรื้อแล้วประกอบสร้างใหม่ของวิธีการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยม มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เหมือนกับของเดิมทุกประการ แต่เป็นการประกอบเพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาเป็นสิ่งที่ใหม่ที่สามารถช่วยให้เราเข้าใจบางอย่างที่มองไม่เห็นหรือรับรู้ไม่ได้ในตัวหนังสือพิมพ์ ซึ่งก็คือ "มายาคติ" ในหนังสือพิมพ์นั่นเอง

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ปกติการนิยามนั้น มีเพื่ออธิบายความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และอีกวัตถุประสงค์หนึ่งก็คือ การจำกัด "ขอบเขต/ความเป็นไปได้ของความหมาย" ในการสื่อสารในระบบหนึ่งๆ เช่นระบบการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ก็เพื่อเป็น "กฎของความหมาย" หรือ "ข้อตกลงความหมาย" ซึ่งถือว่าการกำหนดให้เป็นอย่างหนึ่งในแวดวงการศึกษาสังคมศาสตร์ (Semiology—เรียกว่า "arbitrary" หรือ "การถูกกำหนดให้เป็น") เช่นกัน อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นเช่นกันที่ผู้ศึกษาจะต้อง "กำหนดความหมายของ 'คำบางคำ'" เพื่อสร้างความเข้าใจที่ใกล้เคียงกัน (สังเกต-ผู้ศึกษาใช้คำว่า "ใกล้เคียงกัน" ซึ่งสะท้อนแนวคิดว่าความหมายของแต่ละบุคคลนั้น ไม่มีทางที่จะตรงกันได้ครบถ้วนสมบูรณ์ มีแต่ความหมายที่ใกล้เคียงตรงกันและสามารถแปรเปลี่ยนไปได้ การนิยามศัพท์ จึงใช้ได้ ณ จุดหนึ่งของเวลา (synchrony) เท่านั้น คือ ช่วงเวลาที่ใช้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เท่านั้น)

หนังสือพิมพ์ (newspaper) หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ชนิดหนึ่ง มีตัวอักษร ภาพ บอกล่า รายงาน บรรยาย ถ่ายทอดเนื้อหา/เนื้อหา ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิด ความเห็น ความรู้สึกเรื่องราวสารพัด ออกตามระยะเวลาที่แน่นอน

ระบบ (system) หมายถึง รูปแบบสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ในหนังสือพิมพ์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระและรูปแบบ ระบบความสัมพันธ์แบบเรียงลำดับ แบบคู่ตรงกันข้าม แบบความแตกต่างและอัตลักษณ์ และระบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับบริบทในองค์ประกอบย่อยๆ ของหนังสือพิมพ์อย่างข่าว บทบรรณาธิการ สารคดี โฆษณา คอลัมน์ เป็นต้น

โครงสร้าง (structure) คือ องค์ประกอบของหนังสือพิมพ์ มี 2 ระดับคือ โครงสร้างทางความคิด และโครงสร้างทางกายภาพ

โครงสร้างทางความคิดของหนังสือพิมพ์ (newspaper concept structure) หมายถึง องค์ประกอบพื้นฐานที่ใช้ในการสร้างหนังสือพิมพ์ คือ "สิ่งที่หนังสือพิมพ์จะต้องมี" ประกอบไปด้วย

1. เนื้อหาสาระ (substance) คือส่วนที่เป็นแก่น/สาระ/ใจความ/ความหมายของตัวสารที่หนังสือพิมพ์ต้องการสื่อ เป็นสิ่งที่ทำให้เรารับรู้เรื่องราว/เหตุการณ์/ข้อเท็จจริง/ความคิด/ความเห็น/อารมณ์/ความรู้สึก ต่างๆ ที่สื่อออกมานั้นเป็นเช่นไร อย่างไรเช่นเรื่องการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม กฎหมาย ศาสนา บันเทิง กีฬา สุขภาพ นวนิยาย ประกาศรางวัลลือตเตอร์ โศกชะตา ฯลฯ
2. รูปแบบ (form) คือส่วนที่เป็นเปลือก/ผิว/รูปลักษณ์/รูปแบบของเนื้อหาสาระใจความนั้นๆ คือแบบ/ลักษณะที่มีกฎเกณฑ์ ข้อบังคับให้สาระนั้นถูกสื่อความหมายได้เข้าใจรูปแบบ (format) คือแบบแผน/กฎ/ระบบ/ระเบียบที่ทำให้เนื้อหาสาระดำรงอยู่ได้ โดยอยู่ในลักษณะของข่าว บทความ สารคดี คอลัมน์ โฆษณา รายงานพิเศษ ประกาศ บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ บทบรรณาธิการ นิยาย ภาพยนตร์ กลอน การ์ตูน เป็นต้น

3. การตีพิมพ์ (publishing) คือการผลิตซ้ำตัวเอง การทำซ้ำ การคัดลอก เพื่อแพร่ขยายตัวสารที่เป็นหนังสือพิมพ์ออกกระจายไปยังผู้อ่านให้ได้มากที่สุดทั้งด้านปริมาณและระยะเวลาที่กำหนดแน่นอน และการเผยแพร่หนังสือพิมพ์ออกจำหน่ายไปยังพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด

โครงสร้างทางกายภาพ (physical structure) หมายถึง องค์ประกอบทางรูปเล่ม รูปลักษณะที่มองเห็นในตัวเล่มหนังสือพิมพ์

โครงสร้างทางกายภาพของตัวเล่มหนังสือพิมพ์แบ่งออกเป็นส่วนย่อยๆ ที่ซ้อนกันดังนี้

1. โครงสร้างระดับตัวเล่ม (paper structure) คือ โครงสร้างของตัวเล่มหนังสือพิมพ์ที่ประกอบกันเป็น 1 เล่ม 1 วัน คือหนังสือพิมพ์ทั้งเล่มของวันนั้นๆ
2. โครงสร้างระดับส่วน (section structure) คือ โครงสร้างในระดับ "เล่มย่อย" (section) คือ ส่วน/ฉบับย่อยที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีได้ เช่นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐก็อาจจะมี 2-3 ส่วนคือ ส่วนแรก (ที่มีหน้าหนึ่ง) ส่วนที่สอง เป็นข่าวต่างประเทศหรือบางครั้งก็เป็นส่วนข่าวเศรษฐกิจ และส่วนที่สามคือ ส่วนประชาชน(ศิลปวัฒนธรรมบันเทิง) เป็นต้น
3. โครงสร้างระดับหน้า (department structure) คือ โครงสร้างในระดับหน้าย่อย ต่างๆ เช่น หน้าข่าวสังคม หน้าข่าวบันเทิง หน้าข่าวกีฬา ฯลฯ
4. โครงสร้างระดับหน่วยย่อย (unit structure) คือโครงสร้างในระดับหน่วยย่อยต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยตัวบทในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าว บทความ คอลัมน์ โฆษณา หรือแม้กระทั่งองค์ประกอบเชิงศิลป์อย่างเส้น รูปทรงเรขาคณิต ที่ว่าง หรือองค์ประกอบของหน้าอย่างเลขหน้า สารบัญ ตัวอักษร ภาพกราฟิก ซึ่งถือเป็นหน่วยย่อยที่สุดของหนังสือพิมพ์

ไวยากรณ์ (grammatical) หมายถึง กฎเกณฑ์ในการสร้าง/ควบคุมความเป็นหนังสือพิมพ์ สิ่งนี้จะมีอยู่ในหนังสือพิมพ์ทุกเล่ม ได้แก่การบรรณาธิการ คือการตรวจแก้และปรับปรุงต้นฉบับ เช่นการตรวจสอบความถูกต้องของข่าว ไวยากรณ์ การใช้สัญลักษณ์ รูปแบบการเขียนข่าวที่มีความกระชับ เทียบตรงตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้องในแง่กฎหมาย การพาดหัวข่าว การสั่งตัวพิมพ์การใช้ภาพในการสื่อความหมาย การจัดหน้า

ไวยากรณ์หนังสือพิมพ์ แบ่งออกได้ 2 ไวยากรณ์ย่อยคือ

1. การเขียนข่าว หมายถึงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับโครงสร้างข่าว, การเขียนพาดหัว, ความนำ, การใช้คำย่อ, การการเขียนจำนวนตัวเลข คำย่อ ยศ ตำแหน่ง และการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ความชัดเจน-ความกะทัดรัด-ความถูกต้อง-ความเป็นวัตถุวิสัย
2. การจัดหน้า คือการออกแบบจัดหน้าหนังสือพิมพ์เป็นการจัดวางส่วนประกอบต่างๆ ของหน้าหนังสือพิมพ์ อันได้แก่ ข่าว ภาพข่าว เนื้อที่ว่าง และอื่นๆ บนหน้ากระดาษว่างเปล่า